

Utenom-kroppslig bevissthet

PUBLISERT 5. mai 2014

Det fenomenologiske innhold i de anekdotiske beretninger om utenom-kroppslige fenomener passer dårlig med den rådende «tidsånd» innenfor akademisk og praktisk psykiatri/psykologi. Med utgangspunkt i dette er det svært vanskelig å komme med noen endelig konklusjon med hensyn til de utenomkroppslige fenomeners erkjennelsesmessige status. Til tross for dette reiser det seg imidlertid en rekke interessante og sentrale problemstillinger. Forholdet mellom psyke-soma, gies et nytt (eller gammelt) perspektiv hvor definisjonen av psykologi, læren om sjelen, ikke fortøner seg så absurd og usannsynlig som vittige psykologiforelesere og -bøker i lengre tid har fremstilt den.

«Flere peker på den erkjennelsesmessige mulighet av en «separate reality» og korresponderende revolusjon av vitenskapelige, paradigmatisk grunnsetninger og tenkemåter»

Innenfor ulike vitenskapelige disipliner synes det å utvikle seg en mer udogmatisk og åpen innstilling til alternative forståelsesformer. Flere peker på den erkjennelsesmessige mulighet av en «separate reality» og korresponderende revolusjon av vitenskapelige, paradigmatisk grunnsetninger og tenkemåter. (...) Kanskje den aller største betydning de utenom-kroppslige fenomenene har hatt, er at de på en helt annen måte enn de velkjente paranormale fenomen som telepati, psykokinesi, clairvoyance, osv. har appellert til og blitt tatt alvorlig av anerkjente forskere innenfor et bredt spekter av forskningsgrener. Og selv om svært mye er usikkert og uavklart med hensyn til dette fenomenområde, så har det i motsetning til øvrige paranormale fenomen foreløpig unngått å bli neglisjert og tiet i hjel av det vitenskapelige «establishment».

(...)

Likevel, fysikalismen er ikke død. Den har skjerpet sine begreper og forklaringsmodeller, ikke minst med utgangspunkt i utfordringen forskning på nær-døden og relaterte områder representerer. (...) Min presentasjon av Fischers kritikk av hallusinasjonsbegrepet er heller ikke nødvendigvis en fundamental kritikk av fysikalismen. Imidlertid er den en grunnleggende kritikk av en spesifikk psykiatrisk teorimodell, preget av objektivisme og fysikalisme, med røtter i et foreldet verdensbilde

som på ulike sett synes å være forbausende levende. Bruker vi hallusinasjonsbegrepet i tradisjonell forstand, krever dette en absolutt, bestemt definisjon av virkeligheten. Virkeligheten er ikke absolutt, den er relativ på så mange variabler at dette er en uhensiktsmessig begrepsgjøring.

Hallusinasjoner er en del av virkeligheten. Ved å beskrive menneskelige opplevelser som hallusinasjoner i begrepets tradisjonelle forstand, fungerer vi undertrykkende, sykdomsfremmende og lager oss en erkjennelsesmessig sovepute.

Hallusinasjonsbegrepet må reformuleres skal det utgjøre en meningsfull del av det psykiatriske/psykologiske teoretiske byggverk. Ikke minst gjelder dette om hallusinasjoner skal stå som en rimelig og sannsynlig forklaring av utenom-kroppslige fenomen.

Fra Rune Amundsens fagartikkel, november 1981

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 51, nummer 5, 2014, side 399